

2. Бруханський Р. Ф. Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України / Р. Ф. Бруханський // Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. – Ч.1. – Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 28-30.
3. Бруханський Р. Ф. Особливості концепції дивідендної політики сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – № 1. – С. 73-78.
4. Бруханський Р. Ф. Модернізація Державної податкової служби України: проблеми та перспективи / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – № 5. – С. 93-99.

Шевчук Р.

Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ

Процеси становлення та реалізації ринкових принципів господарювання в Україні створили об'єктивну необхідність ґрунтовного перегляду базових підходів до формування інформаційної системи, яка визнається основою прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень. Номенклатурне, структурне, логічне і технічне ускладнення сучасних бізнес-процесів, наявність різних форм власності, розширення спектру користувачів інформації, суттєве загострення конкуренції на внутрішньому і зовнішньому ринках вимагають прийняття більш оперативних управлінських рішень, формування яких неможливе лише на основі традиційної чітко регламентованої законодавством системи обліку, аналізу і звітності. Ці та інші причини зумовлюють потребу в створенні принципово оновленої інформаційної системи, яка відповідає сучасним вимогам менеджменту.

Як важливий інструмент управління, науково обґрунтована й удосконалена на практиці система обліку й аналізу служить інформаційною основою для прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень, є одним із головних елементів забезпечення рентабельної діяльності підприємств всіх форм власності. Однак, сучасні умови господарювання вимагають істотного переосмислення основних принципів обліку й аналізу, трансформування облікової концепції консервативного зразка у ринково орієнтовану, яка ґрунтується на принципі “корисності ділової інформації”, достовірності й оперативності отримання облікових даних з метою забезпечення прибутковості підприємств та збереження в необхідних випадках комерційної таємниці. Крім цього стратегічним вибором сучасної економіки є використання принципів чіткого обліково-аналітичного супроводу різного роду проектів (інвестиційних, виробничих, маркетингових тощо) з використанням концепції комплексного моніторингу фінансових ризиків.

Фінансові ризики проектів доцільно трактувати як ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків діяльності у формі втрати доходів чи капіталу в ситуації невизначеності умов здійснення підприємницьких проектів. Фінансовий ризик слід вважати об'єктивним явищем функціонування будь-якого підприємства, оскільки він супроводжує практично всі види фінансово-господарських операцій бізнесу і повний спектр напрямів фінансової діяльності підприємницьких структур. Фінансові ризики доцільно класифікувати за розширеною системою ознак і властивостей, зокрема: за видами фінансового

ризик; за об'єктами; за сукупністю досліджуваних інструментів; за джерелами виникнення; за фінансовими наслідками; за характером прояву в часі; за рівнем втрат; за можливістю передбачення; за можливістю страхування тощо.

Найбільш ефективними методами обліково-аналітичного моніторингу фінансових ризиків є: 1) доцільності витрат; 2) статистичний; 3) експертних оцінок; 4) аналітичний; 5) використання аналогів.

Моніторинг доцільності витрат необхідно орієнтувати на ідентифікацію потенційних зон ризику. Перевищення допустимого рівня витрат зумовлюється, переважно, одним із чотирьох факторів або їх комбінацією: первісним недооцінюванням вартості, змінами меж проектування, різницею в продуктивності, збільшенням первісної вартості. Фінансово-аналітична суть статистичного методу полягає в тому, що для розрахунку ймовірностей виникнення втрат аналізуються статистичні дані, що стосуються безпосередньо результативності здійснення досліджуваних операцій. Метод експертних оцінок дає змогу розділити досить складний комплекс ризиків на певні складові частини, якими можна управляти, і дозволяє зробити реальні обґрунтовані висновки про ймовірність прояву та ступінь наслідків досліджуваних ризиків. Аналітичний метод використовує чотири основних показники ефективності інвестицій: період окупності; чистий приведений дохід; внутрішню норму дохідності; рентабельність. Суть методу аналогів полягає у використанні бази даних про ризик аналогічних проектів з метою врахування потенційного ризику при реалізації нових проектів.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Управлінський облік. Навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 223 с.
2. Бруханський Р. Ф. Контролінг / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с.
3. Бруханський Р. Ф. Організація бухгалтерського обліку в умовах реструктуризації сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Придніпровський науковий вісник. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998. – № 100 (167). – С. 55-59.
4. Бруханський Р. Ф. Судово-бухгалтерська експертиза: навчальний посібник. / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 246 с.

Джумига Т.

Тернопільський національний економічний університет

ДИСКУСІЙНІ МОМЕНТИ НАРАХУВАННЯ Й ВИПЛАТИ ДИВІДЕНДІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Особливості сільськогосподарського виробництва створюють дискусійний момент в організації процесу нарахування й виплати дивідендів – що є базою розподілу?

Теоретично стартова диференціація внесків співвласників у статутний капітал підприємства базується на вартості майнових паїв. Відповідно в окремих господарствах застосовується методика нарахування дивідендів пропорційно обсягу майна конкретних співвласників, розмір земельного паю при цьому не враховується, оскільки є рівновеликим для всіх пайовиків.

На думку Р.Ф. Бруханського, такий підхід є ірраціональним. Обсяг земельної власності конкретного пайовика в процесі господарської діяльності підприємства може зазнавати суттєвих змін шляхом операцій спадкування, дарування, купівлі-продажу тощо, відповідно повинен змінюватись і розмір